

เปรียบเทียบ สรุปและขอเสนอแนะ

1. เปรียบเทียบหลักกฎหมายเกี่ยวกับอากาศเสียของประเทศไทยกับต่างประเทศ

1.1 ขอเหมือนกัน

1.1.1 ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการอุตสาหกรรมต่างก็ตระหนักถึงผลเสียอันเกิดจากอากาศเป็นพิษและความจำเป็นที่จะต้อง มีมาตรการในการป้องกันควบคุมแก้ไขมิให้เกิดสภาวะอากาศเป็นพิษขึ้น

1.1.2 ทุกประเทศมีความเห็นอย่างสอดคล้องตรงกันว่า มาตรการในการป้องกัน ควบคุมมิให้เกิดสภาวะอากาศเป็นพิษที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือ กฎข้อบังคับ หรือกฎหมายซึ่งอาจจะกำหนดขึ้นไว้ในรูปของกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมอากาศเสียโดยตรง เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา หรืออาจจะแทรกไว้ในกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งมีผลเป็นการป้องกันควบคุมอากาศเสียด้วย เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ของประเทศไทย เป็นต้น

1.1.3 ทุกประเทศพยายามสนับสนุนให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และจัดทำโครงการเกี่ยวกับเรื่องอากาศเป็นพิษ โดยรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนค่านงบประมาณ และอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ตลอดจนพยายามชี้ให้ประชาชนตระหนักถึงผลเสียของอากาศเป็นพิษ เพื่อที่จะได้ให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาเรื่องอากาศเป็นพิษ

1.1.4 มีการจัดตั้งองค์การหรือสถาบันขึ้นภายในประเทศ เพื่อให้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาเรื่องอากาศเป็นพิษโดยตรง เช่น ค่าเงินงานในรูปของคณะกรรมการ โดยกำหนดให้คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอแนะแนวนโยบาย กำหนดมาตรฐานอากาศ การอนุญาตให้ประกอบกิจการ การเพิกถอนตลอดจนอำนาจในการสั่งการ

เพื่อดำเนินการป้องกัน ควบคุมเกี่ยวกับอากาศเป็นพิษได้

1.1.5 พยายามใช้ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าช่วยเหลือในการป้องกันและควบคุมอากาศเสีย เช่น การกำหนดมาตรฐานการกำจัดเขม่าและควัน ตลอดจนสารอันตรายต่าง ๆ ที่จะยินยอมอนุญาตให้แพร่ออกสู่อากาศ

1.2 ข้อแตกต่าง

1.2.1 ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและควบคุมอากาศเสียโดยตรง แต่ได้มีกระจัดกระจายอยู่ในรูปของพระราชบัญญัติกฎข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งพออนุมานได้ว่าเป็นการป้องกัน ควบคุมเรื่องอากาศเสียด้วย เช่น พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2473 พระราชบัญญัติควบคุมพิษ พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 และประกาศของคณะปฏิวัติ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2514 เป็นต้น

ส่วนประเทศอื่น ๆ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส อิตาลี และประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการอุตสาหกรรม เป็นส่วนมากจะมีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมอากาศเสียโดยตรง โดยอาจรวมอยู่กับกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมอากาศเสียของต่างประเทศดังกล่าว ส่วนมากจะให้คำจำกัดความ คำว่าอากาศเสีย หมายถึงอย่างไร มีการกำหนดมาตรฐานของเขม่าและควัน หรือสารอันตรายต่าง ๆ เช่น กำมะถัน, ตะกั่วว่าจะยินยอมให้มีอยู่ในบรรยากาศได้เป็นจำนวนเท่าใด และจะแพร่ออกจากเครื่องอุปกรณ์ได้ไม่เกินเท่าใด มาตรการในการควบคุมกำจัดมีอย่างไร เพียงพอหรือไม่ ซึ่งหากมีผู้ฝ่าฝืนก็จะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ เช่น ปรับหรือจำคุกหรือทั้งจำทั้งปรับ และยังคงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอีกโสดหนึ่งด้วย

1.2.2 ประเทศไทยยังไม่มีองค์กรกลางทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องอากาศเสียโดยตรง ในปัจจุบันนี้คงมีเฉพาะคณะกรรมการควบคุมสิ่งแวดล้อมแห่งชาติซึ่งตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2518 เท่านั้น ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่หลักในการพิจารณาและเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ต่อคณะรัฐมนตรีเท่านั้น หากมีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานอำนาจสั่งการ อนุญาต
เปลี่ยนแปลง แก๊ซ ซึ่งเป็นอำนาจโดยเด็ดขาดอย่างที่ปรากฏตามกฎหมายของประเทศ
ต่าง ๆ ที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมอากาศเสียโดยตรงไม่ เพราะจะมี
หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาเรื่องอากาศเสียโดยตรง และกฎหมายคัง
กล่าวยังกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไว้โดยเฉพาะอีกด้วย เช่น อำนาจ
ในการกำหนดมาตรฐานของสิ่งแวดล้อม อำนาจในการสั่งการให้ปรับปรุง แก๊ซหรือ
ยกเลิกโครงการตามที่เห็นสมควร ตลอดจนอำนาจในการลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนด้วย

1.2.3 ต่างประเทศ เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อิตาลี และ
ฝรั่งเศส ได้มีการแบ่งเขตพื้นที่ในการกำหนดมาตรฐานอากาศ ซึ่งทำให้การป้องกันควบคุม
อากาศเสียคังกล่าวได้ผลดี มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลได้อย่างทั่วถึง ส่วนกฎหมายของ
ประเทศไทยไม่มีการแบ่งเขตพื้นที่ควบคุม

1.2.4 ต่างประเทศมีการควบคุมอากาศเสีย แบ่งออกตามหน่วยงาน
ย่อย ๆ หรือโครงการ ขึ้นโดยเฉพาะเจาะจง แต่ประเทศไทยยังไม่มีการแบ่งแยกเช่นนี้

1.2.5 เกี่ยวกับการค้นคว้า วิจัยและตีพิมพ์ข้อมูลในการวิจัยในต่าง
ประเทศ รัฐบาลเป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยจัดหางบประมาณตลอดจนเครื่องอุปกรณ์ให้
ซึ่งทำให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอากาศเสียของต่างประเทศเจริญก้าวหน้ามาก ส่วนใน
ประเทศไทยยังมีการศึกษาค้นคว้า วิจัย เกี่ยวกับเรื่องอากาศเสีย น้อยมาก ประกอบกับ
รัฐบาลก็ยังมีได้ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับเรื่องนี้เพียงพอทั้งในค่านงบประมาณและ
เครื่องมือ เครื่องใช้

1.2.6 ในต่างประเทศ ประชาชนมีความรู้และเข้าใจถึงผลเสียของ
อากาศเสียอย่างเพียงพอจึงตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการป้องกัน ควบคุมมิให้
เกิดสภาวะอากาศเสียโดยทั่วถึงกัน แต่สำหรับประเทศไทยการให้ความรู้ ความสนใจ
และตระหนักถึงผลของอากาศเสียให้แก่ประชาชนยังไม่เพียงพอ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่
ละเลย ไม่สนใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และไม่ช่วยกันระมัดระวังซัดแหล่งกำเนิดอากาศเสีย
และไม่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้อีกด้วย

1.3 ข้อเสียของกฎหมายไทยในปัจจุบันเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมอากาศเสีย

1.3.1 เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมอากาศเสียโดยตรง เพียงแต่กระจัดกระจายอยู่ตามพระราชบัญญัติหรือกฎข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งก็มีได้มีวัตถุประสงค์โดยตรงเกี่ยวกับการควบคุมอากาศเสีย เช่น พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2473 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2477 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติการขนส่ง พ.ศ. 2497 พระราชบัญญัติวัดวัดมีพิษ พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 เป็นต้น ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวต่างก็มีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะแตกต่างกันออกไป แต่ก็มีบทบัญญัติบางมาตราในพระราชบัญญัติเหล่านั้นซึ่งพออนุมานได้ว่าเป็นการป้องกันและควบคุมปัญหาเรื่องอากาศเสียได้ ฉะนั้นจึงทำให้มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมอากาศเสียจึงยังไม่เหมาะสมแก่สภาพและสถานการณ์ในปัจจุบัน กล่าวคือ กฎหมายที่มีอยู่ยังไม่รัดกุมเพียงพอและไม่สามารถครอบคลุมปัญหาเรื่องดังกล่าวได้หมดทุกกรณี ทั้งนี้ได้ว่าเป็นของวางของกฎหมายไทย เช่น การควบคุมอากาศเสียซึ่งเกิดจากท่อไอเสียรถยนต์ก็มีเพียงประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 16 พ.ศ. 2514 กับประกาศเจ้าพนักงานจราจรทั่วราชอาณาจักร "เรื่องการใช้เครื่องวัดควันและเสียงดังของรถจักรยานยนต์" ซึ่งประกาศโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวกำหนดไว้เท่านั้น มาตรการในการควบคุมดังกล่าวเพียงแต่กำหนดเรื่องการวัดควันดำซึ่งเกิดจากรถยนต์ เครื่องยนต์ดีเซลเท่านั้นหาได้ควบคุมถึงการแพร่ออกของสารอันตรายอย่างอื่น ๆ ควบคู่ไป และมาตรการดังกล่าวก็ยังไม่มีการควบคุมอากาศเสียที่เกิดจากรถยนต์ ชนิดเครื่องยนต์ที่ใช้น้ำมันเบนซินอย่างใดซึ่งเครื่องยนต์ดังกล่าวนี้แม้จะไม่ก่อให้เกิดควันดำ แต่ก็แพร่ขยายสารอันตรายต่าง ๆ เช่น คาร์บอน กัมมะถัน ตะกั่ว และอื่น ๆ ออกสู่บรรยากาศเป็นจำนวนมาก ส่วนพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ก็มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการตั้งโรงงาน และควบคุมการประกอบกิจการของโรงงานให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย มีการกำหนดมาตรการที่ให้ประกันสวัสดิภาพแก่ลูกจ้างพนักงานเป็นส่วนใหญ่ พระราชบัญญัติดังกล่าวหาได้มีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจงถึงการควบคุมการปล่อยเขม่าและควัน ตลอดจนสารอันตรายต่าง ๆ สู่บรรยากาศแต่อย่างใด

ไม่ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่สามารถ
จะแก้ไขปัญหาระเบิดอากาศเสียได้อย่างเพียงพอ

1.3.2 ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายฉบับใด ที่กำหนดมาตรฐานการแพร่
ออกซึ่งเขม่าและควัน และสารอันตรายอื่น ๆ จากแหล่งกำเนิดสูบบรรยากาศ ตลอดจนวิธี
การควบคุมแก้ไข ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุดในการป้องกันและควบคุมอากาศเสีย ฉะนั้น
กฎหมายของประเทศไทยเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้จึงขาดมาตรการ อันเป็นประสิทธิภาพที่สำคัญยิ่ง

1.3.3 กฎหมายของประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดหน่วยงานหรือสถาบัน
กลางซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องอากาศเสียโดยตรง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่อง
นี้คงกระจัดกระจายไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยที่มีกฎหมายแต่ละฉบับให้
อำนาจไว้เท่านั้น เช่น การตรวจสอบสภาพรถยนต์ ก็เป็นหน้าที่ของแผนกตรวจสอบสภาพ
รถยนต์ กองทะเบียนกรมตำรวจ การวัดควันดำจากท่อไอเสียรถยนต์เป็นหน้าที่ของเจ้า
พนักงานตำรวจจราจร การควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหน้าที่ของกองควบคุมโรงงาน
กระทรวงอุตสาหกรรม และหน้าที่รักษาความสะอาดปลอดภัยเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของ
ประชาชนก็เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือกรุงเทพมหานคร เป็นต้น ฉะนั้น
หากจะพิจารณาในด้านของการป้องกันควบคุมปัญหาของเรื่องของอากาศเสียแล้วจะเห็นว่า
หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอยู่จะทำงานซ้ำซ้อนไม่ประสานงานกันเพราะต่างก็ทำหน้าที่ภายใน
ขอบเขตอำนาจของตน เป็นผลให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงานและต้องใช้งบประมาณ
เจ้าหน้าที่ ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้มากกว่าปกติ จึงเกิดการขาดแคลนงบประมาณ
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการและอุปกรณ์ต่าง ๆ

1.3.4 เนื่องจากประเทศไทยไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องอากาศเสียโดย
ตรงและไม่มีสถาบันกลางที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ ฉะนั้นจึงขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความ
รู้ความสามารถที่เข้าใจปัญหาเรื่องอากาศเสียโดยเฉพาะเจาะจงในการปฏิบัติงานด้านนี้
นอกจากนี้ยังเป็นผลให้ประชาชนขาดความสนใจในปัญหาเรื่องอากาศเสียด้วย เพราะไม่มี
เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์โดยตรง

1.3.5 มาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องอากาศเสีย

ของประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนขึ้นอยู่กับกฎหมายแต่ละฉบับ แต่ละหน่วยงาน จึงทำให้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ สำหรับการป้องกัน ปัญหาเรื่องอากาศเสียและไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนโดยทั่ว ๆ ไปอีกด้วย

1.3.6 สิทธิของบุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหายจากผลของอากาศเสียใน การที่จะเรียกร้องค่าทดแทนความเสียหายจากผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ยังไม่มีบัญญัติ รับรองไว้ในกฎหมายไทยโดยเฉพาะเจาะจง ยังคงต้องอาศัยสิทธิตามบทบัญญัติของกฎหมาย ทั่ว ๆ ไป เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องละเมิด เป็นต้น ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ ภาระการพิสูจน์, สาเหตุ และผลของความเสียหายถูกจำกัดตามกฎหมายทั่ว ๆ ไป และทำให้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องเสียเวลาลาซา และเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปจนความจำเป็น อีกด้วย ประชาชนโดยทั่ว ๆ ไปจึงขาดความสนใจที่จะรักษาสีหน้าและหน้าที่ของตน ทำให้ มาตรการการป้องกันและควบคุมอากาศเสียไม่ได้รับผลอย่างเพียงพอ

2. สรุป

2.1 อากาศเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิต ฉะนั้นหากอากาศเป็นพิษย่อม มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของสิ่งมีชีวิตและก่อให้เกิดผลเสียหายทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมอย่างร้ายแรงอีกด้วย

2.2 สาเหตุของอากาศเป็นพิษมีหลายประการ แต่ที่สำคัญที่สุดคือเกิดจากการ กระทำของมนุษย์ ฉะนั้นมาตรการในการป้องกันและควบคุมอากาศเสียที่ดีที่สุด คือ การ ใช้มาตรการทางกฎหมาย จึงจำเป็นที่จะต้องมียกบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดวิธีการในการ ป้องกัน และควบคุมอากาศเสียขึ้นอย่างเหมาะสมแก่สภาพของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

2.3 บทบัญญัติของกฎหมายไทยเกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันอากาศเสียใน ปัจจุบันนี้ยังไม่รัดกุม และเหมาะสมแก่สถานการณ์ เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายและสถาบัน กลางซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง

2.4 ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น ต่างก็ตระหนักถึงผลอันเกิดจากอากาศเสีย จึงได้กำหนด

นโยบายมาตรการทางกฎหมาย ตลอดจนหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องอากาศเสียขึ้นโดยตรง และให้การสนับสนุนในค่านงบประมาณ การค้นคว้าวิจัย การจัดทำโครงการต่าง ๆ ในการควบคุมป้องกันและกำจัดอากาศเสียอีกด้วย

2.5 ในปัจจุบันนี้ ปัญหาเรื่องอากาศเสียกำลังปรากฏให้เห็นขึ้นอย่างแจ่มชัดในประเทศไทย เพราะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทางเศรษฐกิจ สภาพอากาศเป็นพิษที่เกิดจากท่อไอเสียรถยนต์ เครื่องจักร โรงงานอุตสาหกรรม การปล่อยเขม่าและควัน สูบบรรยากาศของการประกอบกิจการต่าง ๆ และความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย ซึ่งหากไม่รีบแก้ไขและหามาตรการในการควบคุมแล้ว นับวันสุขภาพอนามัยของประชาชนชาวไทยก็จะเสื่อมลงไปและจะก่อให้เกิดผลเสียทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมหาศาลอีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาเรื่องอากาศเป็นพิษที่ทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว และรุนแรง เช่นเดียวกับประเทศเกษตรกรรมที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากความกดดันของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การรวมตัวของหนาแน่นของประชากรภายในเขตตัวเมืองต่าง ๆ การขยายตัวอย่างรวดเร็วทางอุตสาหกรรม ซึ่งรวมถึงการขนส่งและการท่องเที่ยว และการทิ้งของเสียตามอำเภอใจโดยขาดมาตรการในการควบคุมที่เหมาะสม เพื่อที่จะให้มีการแก้ไขปัญหาระบบอากาศเป็นพิษอย่างมีประสิทธิภาพนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องมีการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ที่สำคัญโดยอาศัยนโยบายและแผนการป้องกันที่สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม ซึ่งพอจะจำแนกเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

3.1 ค่านนโยบาย

การที่จะชักจูงและตักเตือนให้ประชาชนทราบถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบบอากาศเป็นพิษนั้น รัฐบาลจะต้องแถลงถึงนโยบายแห่งรัฐเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบบสิ่งแวดล้อมเป็นพิษโดยส่วนรวมอย่างแจ่มชัด และประกาศเป็นนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยกำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับปัญหาระบบอากาศ, น้ำ, ที่ดิน, ป่าไม้, ที่อยู่อาศัย ตลอดจน

ภาวะแวดล้อมอื่น ๆ ทั้งนี้

3.1.1 เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงแนวนโยบายในค่านิยมหาสิ่งแวดลอม ตลอดจนหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

3.1.2 เพื่อที่จะได้ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมของตนได้อย่างปกติสุข

3.1.3 เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม มาตรการในการรักษาและเพิ่มพูนคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนตระหนักถึงผลเสียของปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ และมาตรการในการกำจัดการปนเปื้อนแก๊สสภาพเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

3.1.4 เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรของประเทศชาติได้อย่างถูกต้องและได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่า

3.2 ค่านิยม

โดยเหตุที่กฎหมายเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการป้องกัน ควบคุมปัญหาเรื่องอากาศเป็นพิษ ฉะนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมจึงสมควรปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยดังนี้

3.2.1 บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุม อากาศเสียขึ้นโดยตรง โดยบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไว้เป็นเอกเทศหรืออาจบัญญัติรวมไว้กับกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น น้ำ ดิน ป่าไม้ ที่อยู่อาศัย โดยกำหนดให้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเรื่องอากาศเสียเป็นหมวดหนึ่งของกฎหมายสิ่งแวดล้อมดังกล่าวก็ได้

3.2.2 กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมอากาศเสียดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

3.2.2.1 นโยบายและวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมาย

3.2.2.2 คำจำกัดความจะต้องให้ความหมายของคำโดยเฉพาะไว้อย่างกว้าง ๆ เช่น คำว่า อากาศเสีย, เหม่า และควัน, อุปกรณ์ในการแพร่ เหม่าและควัน, อุปกรณ์ในการกำจัดเหม่าและควัน เป็นต้น เพื่อให้ถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายดังกล่าวรัดกุม และสามารถปกป้องคุ้มครองเรื่องเกี่ยวกับอากาศเสียได้ทุกกรณี ทั้งนี้เพราะปัญหาเรื่อง

อากาศเสียเกี่ยวข้องกับปัญหาทางเทคโนโลยีอยู่มาก

3.2.2.3 ในกฎหมายดังกล่าวจะต้องมีการกำหนดมาตรฐานของการแพร่ออกซึ่งเขม่าและควันหรือสารอันตรายต่าง ๆ อันเป็นต้นเหตุของปัญหาเรื่องอากาศเสียที่แพร่สู่มรรยาากาศ เช่น กำหนดว่าจำนวนเขม่าและควันที่ปล่อยออกจากท่อไอเสียรถยนต์ปล่องโรงงานอุตสาหกรรมจะเกินกว่าอัตราที่กำหนดไว้ไม่ได้ หรืออาจกำหนดเป็นเซตว่าอัตราความเข้มข้นของสารบางชนิดที่เป็นอันตราย เช่น กำมะถัน ตะกั่ว จะมีอยู่ในมรรยาอากาศในเซตนั้นได้เป็นจำนวนเท่าใดเป็นต้น

3.2.2.4 กำหนดให้อุตสาหกรรมบางชนิดเป็นอุตสาหกรรมชนิดพิเศษที่จะต้องมีมาตรการในการควบคุม เช่น อุตสาหกรรมเคมี ที่ใช้สารอันตรายเป็นวัตถุดิบ หรือผลิตสารอันตรายอันอาจมีผลทำให้มีการแพร่ออกสู่มรรยาอากาศและก่อให้เกิดอากาศเสียได้

3.2.2.5 กำหนดมาตรการการป้องกันในกรณีฉุกเฉินที่เกิดอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมหรือแหล่งแพร่ เขม่าและควันที่เป็นอันตรายอย่างอื่น

3.2.2.6 กำหนดให้มีการแบ่งเขตเป็นเขตการอุตสาหกรรมย่านที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการตรวจสอบและควบคุมดูแลให้เป็นไปตามมาตรการที่วางไว้

3.2.2.7 กำหนดให้มีการติดตั้งอุปกรณ์ในการกำจัดเขม่าและควันหรือสารอันตรายต่าง ๆ สำหรับเครื่องจักรโรงงานอุตสาหกรรม รถยนต์ และแหล่งกำเนิด เขม่าและควันและสารอันตรายต่าง ๆ เช่น หมอกรองอากาศ หมอกรองไอเสีย เป็นต้น

3.2.2.8 กำหนดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดหาอัตราหรือความเข้มข้นของเขม่าและควันหรือสารอันตรายต่าง ๆ

3.2.2.9 กำหนดให้องค์กรและเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมอากาศเสียโดยตรงซึ่งอาจดำเนินงานในรูปของสำนักงานและคณะกรรมการก็ได้โดยกฎหมายต้องกำหนดความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

ดังกล่าวไว้ เช่น

- 3.2.2.9.1 เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาและประสานงานเพื่อป้องกัน ควบคุมและลดระดับอากาศเป็นพิษ
- 3.2.2.9.2 เป็นผู้ควบคุมและวางระเบียบเกี่ยวกับการกำจัดอากาศเป็นพิษ
- 3.2.2.9.3 ทำหน้าที่ประเมินผลทางเทคโนโลยีและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของปัญหาเรื่องอากาศเป็นพิษ
- 3.2.2.9.4 ทำหน้าที่ส่งเสริมการวิจัย วางแผนนโยบายและเผยแพร่ความรู้เรื่องอากาศเป็นพิษให้ประชาชนได้ทราบ
- 3.2.2.9.5 มีอำนาจในการกำหนดเปลี่ยนแปลงแก้ไขมาตรฐานต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควร
- 3.2.2.9.6 เป็นผู้ที่มีอำนาจพิจารณาออกใบอนุญาตในการประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแพร่กระจายและควันของสารอันตรายต่าง ๆ
- 3.2.2.9.7 ให้มีอำนาจในการตรวจสอบ ควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมายและมีอำนาจในการสั่งการต่าง ๆ เช่น สั่งให้เปลี่ยนแปลง แก้ไข ยกเลิก การประกอบกิจการต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นการแพร่กระจาย และควันหรือสารอันตรายต่าง ๆ
- 3.2.2.9.8 มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
- 3.2.2.10 กำหนดให้มีคณะกรรมการให้คำปรึกษาทางเทคนิคโดยเฉพาะจริง ๆ แต่ละด้านซึ่งควรประกอบด้วยผู้แทนทั้งจากฝ่ายรัฐบาลและเอกชน
- 3.2.2.11 กำหนดสิทธิเรียกร้องของบุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหายจากผลของอากาศเป็นพิษไว้อย่างชัดเจน โดยได้รับรองสิทธิตามกฎหมายนี้เป็นอย่างเป็นพิเศษ
- 3.2.2.12 กำหนดมาตรการการลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือคำสั่งของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจลงโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับด้วยก็ได้ตาม

ความร้ายแรงของแต่ละกรณี

3.2.2.13 ในกรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่มีข้อความขัดแย้งกับกฎหมายหรือข้อบังคับอื่น ๆ ให้ถือว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวนี้มีผลบังคับเหนือกว่า เพราะเป็นกฎหมายที่วัตถุประสงค์โดยตรง

3.2.3 ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิมให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ในด้านขอบเขตของความรับผิดชอบ อำนาจและบทลงโทษ เพื่อให้สอดคล้องตอกันกับนโยบายและแผนงานต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติสาธารณสุข, พระราชบัญญัติป่าไม้, พระราชบัญญัติอุตสาหกรรม, พระราชบัญญัติเหมืองแร่, พระราชบัญญัติรถยนต์ เป็นต้น

3.3 ด้านการบริหาร

ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านการอุตสาหกรรมมักจะประสบปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษเกิดขึ้นเป็นเงา ตามตัวดังจะเห็นได้จากตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส อิตาลี และประเทศที่มีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังจะพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางเทคนิคและการอุตสาหกรรมต่าง ๆ จึงควรจะได้ตระหนักถึงผลเสียอันเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นพิษควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจด้วย เพื่อจะได้วางแผนนโยบายและจัดทำมาตรการที่เหมาะสมสำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ต่อไป รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบในด้านการบริหารประเทศ ควรจะได้วางมาตรการในด้านการบริหารเกี่ยวกับปัญหาเรื่องอากาศเสียในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษดังนี้

3.3.1 คำเนิการประกาศนโยบาย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นนโยบายแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและผลที่จะเกิดขึ้นตลอดจนประจักษ์ถึงแนวนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อปัญหาดังกล่าวนี้

3.3.2 จัดตั้งหน่วยงานหรือสถาบันกลางใหม่หน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาเรื่องอากาศเป็นพิษโดยตรงซึ่งอาจดำเนินการในรูปของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องอากาศ และเสียงดังก็อยู่ในกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งชาติก็ได้ โดยกำหนดให้มีเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องอากาศและเสียงเป็นผู้บริหารงานและอาจจัด

แบ่งหน่วยงานออกเป็นกองควบคุมอากาศเสีย กองควบคุมเสียงรบกวน สำนักงานเลขาธิการ กองแผนงานและวิจัย กองนิติการ รายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งส่วนหน่วยงานในกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องอากาศและเสียง อาจจะกระทำได้ดังปรากฏรายละเอียดตามแผนภูมิที่ 1 และ 2 ท้ายข้อเสนอแนะนี้ และกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องอากาศและเสียง มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่องดังต่อไปนี้

3.3.2.1 มีฐานะเป็นสำนักงานกลางในการควบคุม ป้องกัน แก้ไขปัญหาเรื่องอากาศ เป็นพิชิตทั่วประเทศ โดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงอุตสาหกรรม และ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

3.3.2.2 เป็นผู้จัดทำนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมแก้ไขปัญหาระบาดอากาศเป็นพิษ เสนอแนะต่อรัฐบาลเพื่อใช้เป็นแนวบริหารและพัฒนาประเทศต่อไป

3.3.2.3 ทำการสำรวจและประเมินผลความกระทบกระทั่งของปัญหาระบาดอากาศเป็นพิษที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำและกำหนดมาตรการควบคุมแก้ไขต่อไป

3.3.2.4 เป็นผู้กำหนดมาตรฐาน จำนวนเขม่าและควันและสารอันตรายอื่น ๆ ที่จะยินยอมอนุญาตให้เครื่องอุปกรณ์เผา เขม่าและควันปล่อยออกสู่บรรยากาศได้

3.3.2.5 ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล และตรวจสอบอากาศจากแหล่งต่าง ๆ ว่าอยู่ภายใต้มาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ โดยอาจจัดทำในรูปของโครงการ เช่น โครงการควบคุมการเผา เขม่าและควันจากโรงงานอุตสาหกรรม, การเผา เขม่าและควันจากท่อไอเสียของรถยนต์ เป็นต้น

3.3.2.6 ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข่าวสาร เกี่ยวกับข้อมูลเรื่องสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

3.3.3 รัฐจะต้องจัดตั้งโครงการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น

3.3.3.1 กำหนดหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ในโรงเรียนและสถานการศึกษาต่าง ๆ

3.3.3.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับปัญหา
เรื่องสิ่งแวดล้อม

3.3.3.3 ให้อุทิศเวลาในการค้นคว้าและวิจัยแก่สถาบันต่าง ๆ

3.3.3.4 ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมพิเศษในเรื่องสิ่งแวดล้อมซึ่ง
อาจเป็นการฝึกอบรมในช่วงระยะเวลาพิเศษ หรือในระหว่างการทำงานก็ได้ โดยมีการ
มอบวุฒิบัตรให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมด้วย

3.3.3.5 จัดตั้งหอสมุดกลางขึ้น เฉพาะเอกสารและสิ่งที่เกี่ยวข้อง
สิ่งแวดล้อมและปัญหาหนึ่งสี่ระหว่างห้องสมุด

3.3.4 รัฐจะต้องให้การสนับสนุนด้านการจัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์
เครื่องใช้ต่าง ๆ

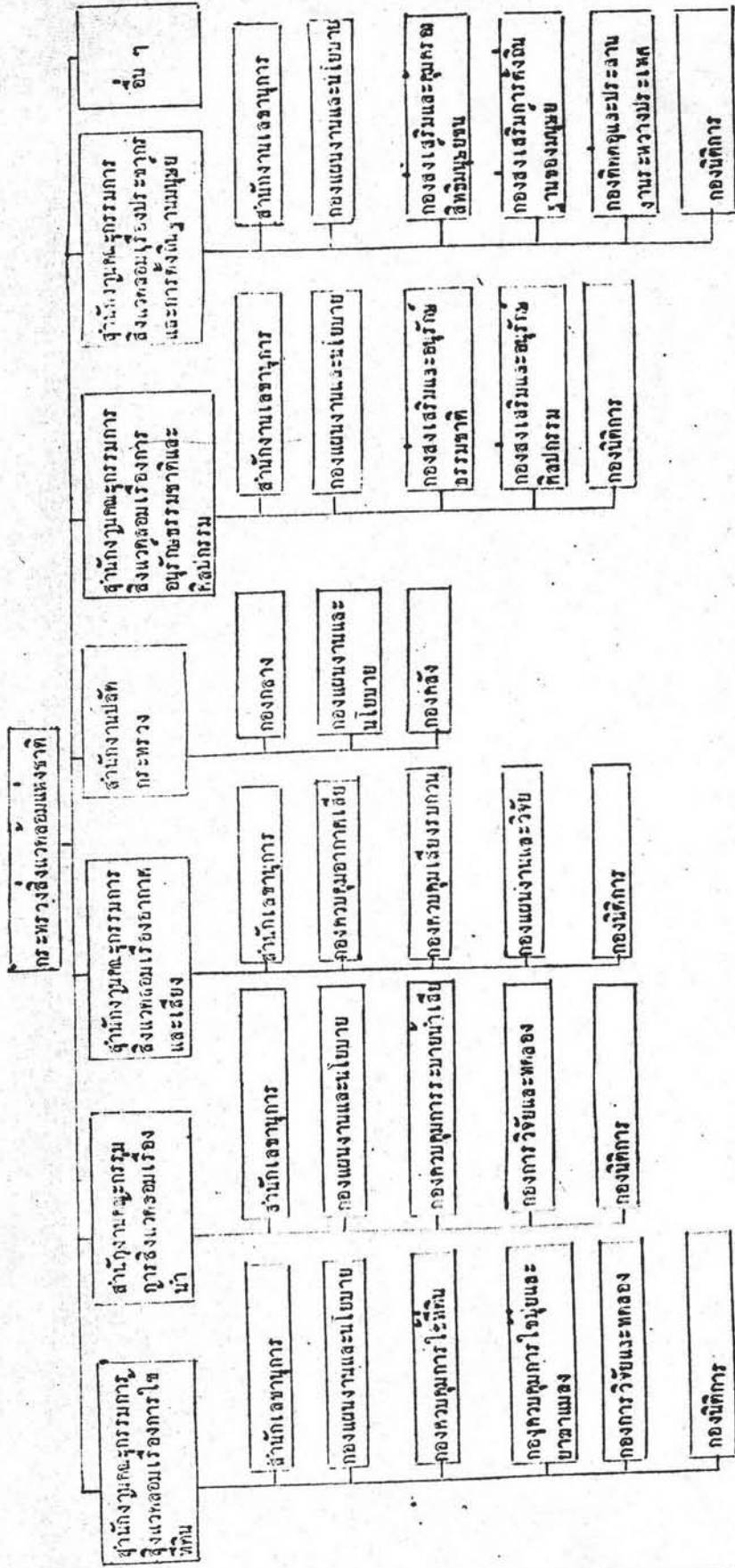
3.3.5 รัฐจะต้องจัดตั้งหน่วยงาน เพื่อให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ
ปัญหาสิ่งแวดล้อม สำหรับให้ชาวคราวและขอเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสิ่งเป็นพิษ
แก่ออมวลชนตลอดจนชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงผลเสียและอันตรายอัน
ร้ายแรงที่เกิดขึ้นประชาชนจะได้ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3.3.6 รัฐจะต้องดำเนินการติดต่อขอความร่วมมือกับต่างประเทศ เช่น
การประชุมสัมมนา เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตลอดจนขอความช่วยเหลือในด้านเงินทุน อุปกรณ์
เครื่องมือและเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้วย

(ขอเสนอแนะ)

แผนภูมิที่ 1

แสดงการแบ่งส่วนราชการของ
กระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(ขอเสนอแนะ)

แผนภูมิที่ 2

แผนผังการแบ่งส่วนราชการของ
สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม เรื่องอากาศและเสียง

